

Milí přátelé,

po měsíci Vás opět zdravím z Lusaky a ze Zambie. Počasí už se nám tady připodobnilo tomu českému podzimnímu. Začalo nám období dešťů. Na první déšť jsme se ale načekali neobvykle dlouho. Řekla bych, že jsme si ho doslova vymodlili. Z ostatních provincií jsme slyšeli zprávy, že už tam prší a u nás stále nic. Ale přišel. A s ním i o něco chladnější počasí. Včera a dnes je dokonce tak chladné počasí (asi kolem 20°C), že tu všichni vytáhli péřové bundy a kožichy:-). Já jsem si zkrátka vzala delší rukávy a tohle počasí velice kvituji. Ale tyto chladnější dny jsou záležitostí pouze několika dní a potom nás opět obklopí nám dobře známý horký dusný vzduch. Ovšem déšť přichází pravidelně téměř každý den, tudíž vzduch je jím příjemně osvěžen.

Příští týden v pátek nám končí školní rok. Proto se všichni pilně připravují na závěrečné zkoušky, které rozhodnou o postupu studentů do dalšího ročníku. V mé studijní skupince, kterou mám každý večer na starosti, se snažím procvičovat vše, co se dá a co vidím, že je pro holky nezbytné. Jsem z jejich zkoušek možná víc nervózní než ony samy. Představa, že by neuspěly, mě vážně straší. Na dnešní večer jsem jim připravila závěrečný test z angličtiny (*C'zungu*) a matematiky, tak jsem zvědavá, jak jim to půjde.

A v prosinci nás čekají prázdniny. Pro holky je to jediná příležitost v roce na delší dobu opustit City of Hope. Proto není divu, že o tom mluví už od září. Ty, co mají nějaké příbuzné, stráví Vánoce s nimi. Ostatní budou v rodinách přátel, v jiných komunitách sester Salesiánek, či jiných projektech a několik jich zůstane i doma.

V minulém dopise jsem Vám v závěru přislíbila novinky ze slavení Zlatého výročí nezávislosti Zambie. Sice už je to delší doba, co jsme ho prožili, ale stále si myslím, že stojí za zmínku.

Naším cílem byl stadion Národních hrdinů v Lusace, kde měla proběhnout slavnostní přehlídka za přítomnosti důležitých představitelů státu, ale také 40 000 Zambijců, kteří měli vstup na stadion zdarma.

Abych vypadala v tento den jak se patří zambijsky „zamotala“ jsem se do své *chitenge*, se zambijskými vzory, kterou jsem dostala jako dárek na uvítanou od našich holek. Nenosí se na holé tělo. Spíš se používá jako „zástěra“. Jak jsem brzy zjistila, pro chůzi není úplně ideální. Jelikož každá *chitenge*, když je kvalitní, je ze silné bavlny, proto pokud není několikrát vypraná a onošená, dost těžko se v ní chodí. Zkrátka když jsem vyrazila ze dveří, cupitala jsem jak gejša:-).

Ráno jsme se sešly v 7:30, udělaly pár fotek v novém oblečení, které bylo pro holky ušito, a vyrazily. Holky cestu doprovázely písněmi o nezávislosti, takže cesta byla velmi veselá.

Stadion Národních hrdinů stojí na okraji Lusaky. Když jsem ho zahlédla, připadalo mi, jako by sem spadl z Marsu. Mezi chudinskými domky Lusaky, prašnými a kamenitými cestami, dřevěnými konstrukcemi stánků afrických tržišť, se vyjímá obrovský moderní stadion (řekla bych „evropského stylu“) s kapacitou 50 000 lidí.

S Charlotte a v mé *chitenge*...

Stadion Národních hrdinů v Lusace

Zabraly jsme nejlepší místa v hledišti a čekaly jsme na slavnostní úvod, který nakonec začal v 12:30.

Celý program začal národní hymnou. Na tu jsem se obzvláště těšila, protože se mi moc líbí. Ale jelikož orchestr, který byl uprostřed placu obrovského stadionu, vůbec nebyl ozvučen, lidé než pochopili, že se jedná o hymnu a uklidnili svůj řev, bylo po hymně. Následovaly tance zambijských, ale i egyptských tanečnic; pochod zambijských žen v pestrobarevných šatech, pochod jubilejních miminek (maminky, které počaly v tomto roce):-) a další.

Vyvrcholením programu bylo vystoupení armády. Nejdříve proběhlo něco jako naše spartakiáda, ale s několika obměnami. Muži a ženy na sobě neměli trenýrky, ale dlouhé kalhoty s oranžovým pruhem látky kolem pasu. A také hlavní náplní bylo předvést něco jako bojové umění. Nejdříve různé bojové pozice a potom jednotlivé dvojice ukázaly různé chmaty, jak skolit protivníka. Všechno to probíhalo synchronizovaně nebo jako domino efekt, takže bylo na co koukat. Jen mě trochu zarazilo, že při každém pádu „protivníka“ na zem, Zambijci křičeli, jak kdyby padl gól.

Na závěr vystoupili vojáci v uniformách. Když vkročili na stadion, byla z nich cítit síla a důstojnost mužstva. Nejprve ze svých řad a postavení vytvořili nápis „50. zlaté výročí“ (samozřejmě ne v češtině:-)), a pak přišly na řadu železné tyče. Ty využili jako kanóny tanků, které opět společnými silami vytvořili. A pak přišla na řadu střelba. Na to, jak se tu stále opěvuje mírumilovnost země, mě opět udivilo, že jsem si při každé ráně připadala jako na fotbalovém turnaji.

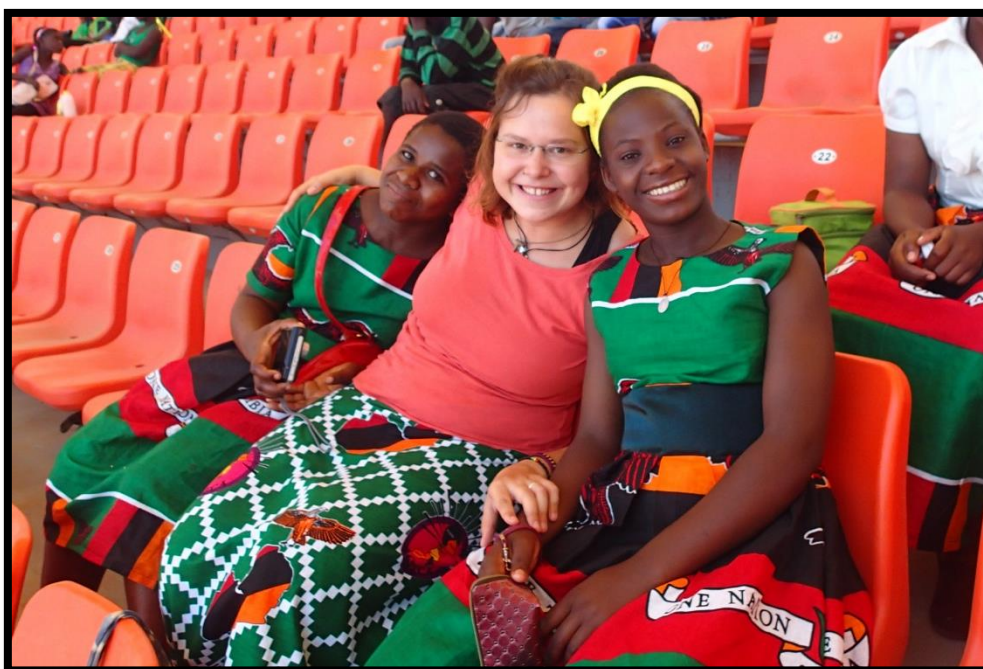
Uprostřed celého programu navíc vypadl proud, což, dle mého, veškerým oslavám dodalo opravdu africký charakter:-).

Jakmile „dozněly“ (opět neslyšné) tóny národní hymny na závěr, jak významní hosté, tak publikum se rychle dralo k odchodu:-).

Když jsme se všichni unavení z celodenního sezení (zní to jako oxymóron) a horka sešli u autobusu, zjistili jsme, že vlastně všichni nejsme, protože nám chybí dvě holky. Takže následoval ještě 2 hodinové čekání, než se objevili u autobusu i ony.

Tento významný den nám všem dal zabrat... Všichni jsme do jednoho večer padli a těšili se na svou postel.

Díky takovýmto zážitkům mám příležitost pomalu si skládat kousek po kousku představu a dojem za zambijské kultury.

Tomu mi napomohla i akce, na kterou jsme s dobrovolnicemi byly pozvány – *Bridal Shower*. Aneb něco jako předsvatební party, kde mají všichni pozvaní hosté možnost předat budoucím novomanželům svatební dary a pro nás to byla možnost vidět, jak se taková událost slaví. Nevěstu ani ženicha jsme v životě neviděli. Byly jsme pozvány zástupkyní ředitelky pro druhý stupeň m'dam Kobe, jejíž neteř je právě ta nevěsta.

Tanec je prvek, který nesmazatelně patří ke všem zambijským oslavám. A na svatbě a událostech spojených s ní obzvlášť. I my se při každé příležitosti snažíme do tajů *chuku* (třesení) – základ pro veškerý pohyb při tančení - proniknout:-). Jde o to, že člověk musí trást boky a zadkem, aniž by pohyboval horní částí těla. Není to nic snadného. Ale všichni nám tu velice rádi a vehementně pomáhají, protože učít *muzungu chuku* – to je opravdu *cool*:-).

Jinak můžu pyšně říct, že už nám tu přes měsíc úspěšně funguje knihovna, kterou jsem tu dala dohromady. I když otevírací doba, kterou jsme se snažily se Sr. Florence stanovit, neodpovídá realitě:-), vše funguje dobře. Občas holky přijdou v době studijní hodiny, kdy se musím věnovat své skupince, že nutně potřebují knížky ke studiu a protože je to opravdu nezbytné, občas běhám tam a zpátky, abych vyhověla všem... Ale co bych pro ně neudělala. Holky využívají jak učebnic ke studiu, tak knížek ke čtení nebo jen tak k prohlížení. Abych zachovala systém, který jsem stanovila, je potřeba každý den knížky rovnat a rovnat. Protože jakmile se malé holky vrhnou na skříně s knížkami, že si nějakou vyberou, po 5 minutách jejich výběru jsou ze skříní kůlničky na dříví:-). Ale je radost vidět, že skoro měsíční přehrabování, rovnání a třídění knih mělo smysl.

Další novinkou jsou mé opět zapletené vlasy. Člověk se tu s nimi cítí víc africky – když nemůžu mít černou kůži:-)...

A na závěr dopisu? Chci Vám všem moc poděkovat za veškeré modlitby, každou střelnou vzpomínku na mě i všechny zprávy z domova, které dostávám. Nesmírně si toho vážím. A modlitby „cítím v kostech“ – opravdu. Požehnání, které se člověku skrze dobrovolnictví dostává, je neuvěřitelné. Až se cítím hloupě, že jako dobrovolník tu

„dostávám vyšší plat“ než kde jaký sebelepší úředník – vděčné úsměvy holek, když jim pomůžu s domácím úkolem; radost z pochopení matematického příkladu; smích z mé snahy opakovat *nyanja* slovíčka; sdílení vysněné budoucnosti; společné hraní her a nadšení z výhry; pocit, když kolem mě sedí hlouček holek a dychtivě poslouchají příběh, který jim čtu; společné modlitby a písně; sdílení radosti i smutku – to vše a mnohem víc, co tu člověk každý den dostává, se nedá vyrovnat zlatem.

Když jsme si na přípravných víkendech četli dopisy dobrovolníků, říkala jsem si, jestli to občas s tou radostí, která je naplňuje, nepřehání... Ale opak je pravdou – je to obrovské požehnání!

Děkuju!

Se srdečnými pozdravy

Radka (Rejoice)

P. S.: Nemyslete si, že když se tu mám dobře, že na Vás nemyslím a že na domov nevzpomínám:-)! Pořád jsem Češka tělem i duší!

P. S. S.: Zdravím naše dobrovolníky do Anglie, Bulharska, Etiopie, Indie, Konga a Zambie! Držte se, myslím na Vás! A užijte každého okamžiku – čas letí:-)!

S Hadassah Vám všem posíláme srdečné pozdravy!